

нове, вже аж четверте покоління його послідовників, котре розуміє: створення Макаренком такого конструктивного синтезу протилежностей – виховання колективом і виховання індивідуальністю, виховання колективу і виховання у ньому індивідуальностей – основа основ видатного успіху педагога-теоретика і практика, а сьогодні ми говоримо: і реформатора, ідеї котрого уповні пригодаються до нових умов розвитку нашого суспільства.

Список використаних джерел:

1. А. Макаренко про педагогічну працю та вимоги до вчителя. URL: <https://studfile.net/preview/7353899/page:34/> (дата звернення: 17.02.2022).
2. Братусь Б. Г. Людина як предмет пізнання в психології. URL: <http://um.co.ua/8/8-12/8-123581.html> (дата звернення: 22.02.2022).
3. Бучківська В. В. Педагогічна спадщина А. С. Макаренка в контексті особистісно-орієнтованого підходу у вихованні: монографія. Хмельницький, 2007. 186 с.
4. Васянович Г. П. Філософія : Навч. посіб. Львів, 2009. 320 С. 22.
5. Зарубіжні підходи до розуміння індивідуальності. URL: https://ozlib.com/899782/psihologiya/zarubezhnye_podhody_ponimaniyu_individualnosti (дата звернення: 12.01.2022).
6. Кудояр А. М. Психологічні погляди А. С. Макаренка. Особистість. Діяльність. Соціальні об'єднання. Колектив. Суми, 2017. 340 с.
7. Макаренко А. С. Педагогічна поема. URL: <https://www.stud24.ru/pedagogy/analz-tvoru-as-makarenka-pedagogchna/503956-2010334-page1.html> (дата звернення: 11.01.2022).
8. Макаренко А. С. Пропори на баштах. Наукова бібліотека Рівненського державного гуманітарного університету. URL: <http://library.rshu.edu.ua/virtualni-vystavki/34-zagalnyj-rozdil/731-tvori-statti-vistupi-a-s-makarenka> (дата звернення: 19.01.2022).
9. Музика О. Л. Педагогічна спадщина А. С. Макаренка і сучасні підходи до розвитку здібностей. К. : Педагогіка і психологія. 2008. № 3-4. С. 15–21.
10. Психологія особистості. URL: http://4ua.co.ua/psychology/qa2bc69a5d53b89421216c26_0.html (дата звернення: 22.02.2022).

МАКАРЕНКІВСЬКА «ПАРАЛЕЛЬНІСТЬ» ВИХОВАННЯ ТА ВИРОБНИЦТВА. СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД

Васецька Л. В.
Полтава, Україна

Наразі наша країна постала перед важливим завданням: якомога раніше орієнтувати підлітків на вибір конкретної професії, причому в пріоритеті – саме робітничі спеціальності, котрих нагально потребує соціум, де нараховується явний надлишок фахівців із університетськими дипломами, а відповідних трудових ніш для них усе меншає.

Профорієнтаційний вибір нині – складна система роботи, що цілеспрямовано діє на надання допомоги учневі у визначенні й виборі прийнятної для нього професії на основі виявлення та оцінки його загальних і спеціальних здібностей, здатностей, інтересів, потреб, об'єктивних умов професійної підготовки, обов'язково – подальшого працевлаштування за спеціальністю. І як при цьому не загадати унікальний педагогічний досвід А. С. Макаренка, котрий відомий, окрім усього іншого, й методологічним принципом досягнення так званих «дихотомічних явищ» у практичній педагогіці за завданнями вирішення проблеми співвідношення педагогічного й виробничого процесів, а значить – природне його подовження для пошуку свого місця у житті, конкретного фаху, зокрема.

Доцільний педагогічний процес при цьому, будучи визначальним, у жодному разі не скасовує специфіку виробництва та й, власне, його доцільність. Не допускається і такий їхній зв'язок, коли або виховні завдання підривають ефективність виробничого процесу, або ж задачі виробництва завдають котроїсь шкоди педагогічному процесу. Обидва ж процеси за їхньої так званої «паралельності» мають стати потужно-ефективними. Таке концептуальне положення ідеї А. С. Макаренка у цьому стосунку.

Реалізація відповідної тези на практиці, її втілення – в адекватних формах та засобах організації педагогічного закладу – складає глибока сутність макаренківської творчості та її внеску до науки. Макаренко як геній од педагогіки посилено шукав і – знаходив! – головне: нове становище людини у цілком новій – колективістській – системі виробництва, де все вагомішого значення набувала моральна зацікавленість трудівника. У цьому була сутність абсолютно нового виховання та новаторський підхід до його організаційних засад.

При цьому досвід А. С. Макаренка, особливо набутий у комуні ім. Ф. Е. Дзержинського [2], продемонстрував гуманістичному світові: «паралельність» процесу класичного виховання та участі у новітньому на той час практичному виробництві досягається при певному співвідношенні чисельності дітей та всіх дорослих у педагогічній установі. Виникла ж і нова проблема: зв'язок молодшого та старшого поколінь у загальній новій системі такої установи. Необхідно було забезпечити не просто наступність поколінь, але і їхню органічну взаємодію. І тут вперше зазвучало крещендо питання про яскраву особистість А. С. Макаренка саме у методологічному аспекті [5].

У комуні ім. Ф. Е. Дзержинського, як і у колонії ім. М. Горького, у найкращі періоди при 150 вихованцях-підлітках працювало 50 дорослих (педагоги, фахівці виробництва, кваліфіковані робітники, адміністрація тощо), тобто співвідношення – приблизно 3:1 (у 1923–1926 та у 1930–

1932 рр.) За розширення контингенту вихованців та виробництва, що також розширювалося, співвідношення складало 1:1, що є ще можливою або й необхідною нормою. Та вже до початку 1934 р. у комуні зайнято 957 робітників та службовців – при 311 вихованців, тобто виникло співвідношення 3:1. І авторські матеріали Макаренка, документація комуни дзержинців, що належать до цього та наступного періодів, свідчать вже про руйнування виховної системи комуни, педагогічно доцільного поєднання адміністративного управління та самоврядування. Іншими словами: бурхливо й ефективно виробництво поглинуло виховний процес, оскільки порушилася «паралельність» виховання і продуктивної праці.

Тож із урахуванням універсальності принципів управління стає зрозумілою, очевидною принципова макаренківська установка на досягнення «паралельності» педагогічного та виробничого процесів, ідея своєрідної «механізації педагогічної справи», нового, технологічного, підходу до неї. І це є те, що забезпечує не лишень ефективність виховання, але й загальність, позитивну рівність в освіті та вихованні. Основується ця ефективність на так званих народних методах виховання. А основна їхня особливість – зумовленість традиційним характером життя трудящих людей, у котрих моральна культура розвивається і закріплюється як у межах одного покоління, так і протягом довгого історичного шляху етносу загалом. Виховання при цьому ніяк не відокремлюється у «штучний процес», а природним чином одночасно й абсолютно непротирічно (як це не дивно) і розчиняється, і акумулюється у повсякденному житті. Адже у народній педагогіці діти змалку разом із дорослими дотримуються безлічі різноманітних життєвих традицій, звичаїв, правил поведінки та пристойності, котрі містять у собі певні моральні підвалини, «розпорядження», вимоги. На дитину особливим чином впливає їхня загальність, яскрава емоційна насиченість, символічні позначки. Так і формуються позитивні звички – міцний та надійний фундамент народного виховання [6].

Сучасне життя нашого соціуму настійливо потребує такого підходу до виховання новітніх поколінь, розвитку макаренківської концепції трудового виховання, оскільки «телефонні діти», які «автоматично виключаються» із реального, практичного життя сім'ї, школи, потенціально можливого дружнього колективу – стають свого роду неклінічними, без медичного офіційного діагнозу, але все ж таки начебто аутичними особистостями, заглибленими виключно у себе, свої переживання й «телефонні», за суттю своєю, абстрактні проблеми.

Тож господарча діяльність НУШ – на часі. Й при цьому використання педагогічної спадщини практика А. С. Макаренка в організації саме такого трудового, «паралельного» класичному навчально-виховному процесу аж ніяк не оминати. Соціально значущий

освітній проєкт (можна його назвати і програмою) передбачає при цьому такі критерії: його ефективність, можливість сталого подовження відповідної роботи в обраному напрямку, наявність власного або залученого внеску в організацію заявленої діяльності, необхідних знань, досвіду роботи, конкретність, очевидність результатів. Ці принципи класичної (адміністративної) школи світового менеджменту, фундатором якої вважається Анрі Файоль [1], припускають і поділ праці, і повноцінну особисту й колективну відповідальність, дисципліну, єдиноначальність, єдину спрямованість дій, підпорядкування особистих інтересів загальним, послідовність дій, порядок, справедливість, стабільність робочого місця, але й ініціативу робітника, і загальний та індивідуальний корпоративний дух.

Можна бачити, що начебто вже старовинні підвалини теоретико-практичних розробок А. Файоля перегукуються із також давніми щодо нашого часу макаренківськими засадами управління педагогічною установою. Так, вочевидь, Антон Семенович уповні міг знати якусь з його робіт, ба навіть у виданні українською. Але й, як на нашу думку, А. С. Макаренка можна вважати й самостійним автором цієї, по-своєму оновленої та «опрацькованої» концепції управління стосовно педагогічної діяльності, як А. Файоля – до промислового виробництва. Так, є різниця у словах: корпоративний дух – колективізм; стабільність робочого місця – тривалість педагогічного колективу тощо...

З урахуванням універсальності принципів управління стає зрозумілою та очевидною принципова макаренківська установка на досягнення саме «паралельності» педагогічного й виробничого процесів, ідея «механізації педагогічної справи», технологічного підходу до нього. Це те, що забезпечує не лишень ефективність виховання, а й загальність, рівність в освіті та вихованні, а ще – педагогічну майстерність тих, хто наважується втілювати у життя та розвивати в умовах суворих та неочікуваних викликів новітніх часів ідеї класиків, експериментально інтерпретувати їх по-новому. Це те, що яскраво характеризує педагогічну майстерність, її феномен.

Тож, як бачимо, макаренківська теоретико-практична педагогічна спадщина й нині – невичерпне джерело не тільки педагогічного знання, а також і знань історичних, соціологічних та політологічних, що належать до суспільних умов, які постійно змінюються, розвиваються, а тому по-новому інтерпретують творчість і надбання цього педагога-письменника.

Список використаних джерел:

1. Анрі Файоль *Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Анрі_Файоль (дата звернення: 19.02.2022).

2. Макаренко А. С. Педагогічна поема. URL: <https://www.stud24.ru/pedagogy/analz-tvoru-as-makarenka-pedagogchna/503956-2010334-page1.html> (дата звернення: 11.01.2022).
3. Макаренко А. С. Прапори на баидах. Наукова бібліотека Рівненського державного гуманітарного університету. URL: <http://library.rshu.edu.ua/virtualni-vystavki/34-zagalnyj-rozdil/731-tvori-statti-vistupi-a-s-makarenka> (дата звернення: 19.01.2022).
4. Мета, зміст, форми виховання й навчання в українській народній педагогіці. URL: https://pidru4niki.com/81942/pedagogika/meta_zmist_formi_vihovannya_navchannya_ukrayinskiy_narodniy_pedagogitsi (дата звернення: 19.01.2022).
5. Методи виховання народної педагогіки. URL: https://stud.com.ua/28439/pedagogika/metodi_vihovannya_narodnoyi_pedagogiki (дата звернення: 13.02.2022).
6. Музика О. Л. Педагогічна спадщина А. С. Макаренка і сучасні підходи до розвитку здібностей. К. : Педагогіка і психологія. 2008. № 3-4. С. 15–21.

ПРОБЛЕМИ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЄКТІВ НА ДЕЯКИХ СЕГМЕНТАХ МІЖНАРОДНИХ РИНКІВ

Вахруцова О. Р.
Полтава, Україна

Науковий керівник: Школяр Сергій Петрович,
кандидат технічних наук, доцент
кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Глобалізаційні процеси впливають на діяльність менеджерів проєктів, яка проходить в умовах конкуренції на світових ринках. Дані процеси вимагають координації фахівців різних рівнів для ефективного вирішення заходів проєктів і програм як державного, регіонального рівня, так і міжнародного, наднаціонального [1-3]. Незважаючи на виклики сьогодення перспективним для національного бізнесового середовища є ринок Китаю.

При цьому слід зазначити, що коли українські виробники хочуть розпочати бізнес у Китаї, вони натикаються на багато перешкод, зокрема стикаються з жорсткою конкуренцією – інші країни теж прагнуть зайняти свою нішу на занадто великому ринку, причому на ринку, що досить динамічно розвивається. Вони готові крок за кроком проходити необхідні складні бюрократичні процедури країни, яка дбайливо ставиться до своїх жителів, висуває досить серйозні вимоги до якості продукції і для доступу на внутрішній ринок.